

ด่วนที่สุด

ที่ พณ ๐๙๐๕/ ๒๐๖๔

พ.ศ. ๒๕๖๑
วันที่ 15 ม.ค.
เวลา 16.3๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 6752 กตพ
วันที่ 5 พ.ค. 2561 16.20

กระทรวงพาณิชย์

๕๖๓ ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การลงนามในบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. รายงานการประชุมหรือความคิดเห็นในการจัดทำบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านอัญมณี (MOU) ฉบับใหม่ และประเด็นความร่วมมือด้านอัญมณีระหว่างไทยและโมซัมบิก
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๐๘๐๕/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑
๔. บันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย
๕. ร่างบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

กระทรวงพาณิชย์ขอเสนอเรื่อง การลงนามในบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับการบริหารราชการกระทรวงพาณิชย์ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้การส่งออกให้กับไทยมายาวนาน และก่อให้เกิดการจ้างงานประมาณ ๑.๒ ล้านคน โดยเป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ ๓ ของไทย (มูลค่าส่งออกปี ๒๕๖๐ ประมาณกว่า ๑๒,๘๔๐ ล้านเหรียญสหรัฐ หรือกว่า ๔.๕ แสนล้านบาท)

๑.๒ ปัจจุบันอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากภูมิภาคแอฟริกา ซึ่งสาธารณรัฐโมซัมบิกถือเป็นแหล่งวัตถุดิบอัญมณีที่สำคัญโดยเฉพาะพลอยแดง (Ruby) อย่างไรก็ตาม ปี ๒๕๕๔ สาธารณรัฐโมซัมบิกมีการแก้ไขกฎหมายเหมืองแร่ โดยอนุญาตให้เฉพาะบุคคลหรือนิติบุคคลที่ถือสัญชาติโมซัมบิกเท่านั้น และไม่อนุญาตให้ผู้ประกอบการต่างชาติค้าขายพลอยได้โดยตรงซึ่งต้องดำเนินธุรกิจร่วมกับบริษัทท้องถิ่นในสาธารณรัฐโมซัมบิกที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจค้าพลอย

๑.๓ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ได้มีพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กระทรวงทรัพยากรแร่แห่งสาธารณรัฐโมซัมบิก (Mrs. Esperanca Laurinda Francisco Bias) ณ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความร่วมมือในการแสวงหาและสำรวจทรัพยากรแร่ การส่งเสริมการลงทุนในการใช้ประโยชน์การค้าและการสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรแร่ การวิจัยและเทคโนโลยี การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค การอบรมในสาขาต่างๆ รวมถึงการจัดตั้งคณะทำงานว่าด้วยความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างไทยกับโมซัมบิก (Mozambique - Thailand Working Group on Mineral Resources)

/๑.๔ สืบเนื่อง...

๑.๔ สืบเนื่องจากผลการประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Committee: JTC) ไทย - โมซัมบิก ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะจัดทำบันทึกความเข้าใจด้านทรัพยากรแร่ฉบับใหม่ระหว่างกระทรวงพาณิชย์แห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงทรัพยากรแร่และพลังงานแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิก เนื่องจากสาธารณรัฐโมซัมบิกมีการควมรบรวมกระทรวงทรัพยากรแร่และกระทรวงพลังงาน เป็นกระทรวงทรัพยากรแร่และพลังงาน จึงมีความประสงค์ที่จะจัดทำบันทึกความเข้าใจ ฉบับใหม่

๑.๕ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ได้มีการจัดประชุมหารือความคิดเห็นในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ ฉบับใหม่กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีอธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศเป็นประธาน ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ลงนามเห็นชอบในร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับใหม่แล้ว เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๑

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

๒.๑ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดไว้ในมาตรา ๔ (๗) ว่าเรื่องที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือที่เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศ ที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทยให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในสารัตถะของร่าง พินิจสารา

๒.๒ กระทรวงการต่างประเทศเห็นว่า ร่างบันทึกความเข้าใจเป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อนการลงนาม (แต่ไม่เข้าวรรคสอง จึงไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

การลงนามในบันทึกความเข้าใจจะเป็นโอกาสในการกระชับและเสริมสร้างความสัมพันธ์ตลอดจนความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่กับสาธารณรัฐโมซัมบิก อีกทั้งเป็นช่องทางในการสรรหาวัตถุดิบอัญมณีให้แก่ผู้ประกอบการไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีส่วนแก้ปัญหาคาการขาดแคลนวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย ซึ่งการเร่งดำเนินการจะเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย

ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์มีกำหนดจัดคณะผู้บริหารระดับสูงและผู้แทนการค้าเดินทางเยือนสาธารณรัฐโมซัมบิก ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เพื่อขยายความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศในภูมิภาคแอฟริกา

๔. สารสำคัญ / ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

๔.๑ ความสำคัญของแหล่งพลอยจากโมซัมบิก

สาธารณรัฐโมซัมบิกมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะสินแร่อัญมณี ได้แก่ พลอยแดง อาร์เมทิสต์ มรกต หัวมสาลิน เป็นต้น นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ มีการพบแหล่งพลอยแหล่งใหม่เพิ่มขึ้นในประเทศ ทำให้โมซัมบิกได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างชาติที่ต้องการแสวงหาแหล่งวัตถุดิบ และผู้ผลิต/ผู้ประกอบการไทยได้เริ่มใช้พลอยสี โดยเฉพาะพลอยแดงจากสาธารณรัฐโมซัมบิกในการขึ้นตัวเรือนเครื่องประดับ เพื่อทดแทนการขาดแคลนวัตถุดิบในประเทศ (ทับทิมสยาม) เพราะพลอยโมซัมบิกมีคุณภาพดี และได้รับความนิยมในตลาดนานาชาติสูงขึ้นต่อเนื่อง ฉะนั้น การผลักดันความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างสองประเทศจะเป็นการเพิ่มช่องทางและโอกาสให้กับผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมนี้

๔.๒ ข้อมูลเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-โมซัมบิก

ปี ๒๕๖๐ มูลค่าการค้าระหว่างไทย-โมซัมบิก มีมูลค่ารวม ๒๑๙.๘๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๔.๒๗) จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว โดยไทยส่งออกไปสาธารณรัฐโมซัมบิก ๒๐๔.๐๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๒.๘๕) ไทยนำเข้าจากสาธารณรัฐโมซัมบิก ๑๕.๗๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๔.๒๙) ซึ่งไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า ๑๘๘.๒๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยสินค้าส่งออกของไทยไปยังโมซัมบิกที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว เม็ดพลาสติก รถยนต์/อุปกรณ์และส่วนประกอบ ปูนซีเมนต์ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ผ้าฝ้าย เครื่องสำอาง สบู่ เคมีภัณฑ์ กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ เครื่องจักรกล ส่วนสินค้าที่ไทยนำเข้าจากสาธารณรัฐโมซัมบิกเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ สัตว์น้ำสด แช่แข็ง เครื่องเพชรพลอย อัญมณี ไม้ซุง/ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ เหล็ก แร่ เครื่องคอมพิวเตอร์/อุปกรณ์และส่วนประกอบ สิ่งพิมพ์ เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด เครื่องใช้และเครื่องตกแต่งภายในบ้านเรือน

๔.๓ สารสำคัญของร่างบันทึกความเข้าใจ

๑) ความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่าง ๒ ประเทศ ครอบคลุมสาขาต่าง ๆ เช่น การสำรวจทรัพยากรแร่ การส่งเสริมการลงทุนในการใช้ประโยชน์ การค้าและการสร้างมูลค่าเพิ่มทรัพยากรแร่ การวิจัยและเทคโนโลยี ความช่วยเหลือทางเทคนิค การฝึกอบรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้และข้อมูลกฎหมายด้านการเหมืองแร่เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

- ๒) ให้มีการจัดตั้งคณะทำงานว่าด้วยความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างไทยกับโมซัมบิก (Mozambique – Thailand Working Group on Mineral Resources) ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศ เพื่อประสานติดตามการดำเนินกิจกรรมภายใต้บันทึกความเข้าใจ โดยคณะทำงานร่วมจะประชุมร่วมกันปีละ ๑ ครั้ง หรือแล้วแต่ทั้งสองฝ่ายเห็นว่าเหมาะสม

- ๓) กำหนดอายุบันทึกความเข้าใจ คือ ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่มีการลงนาม หากจะยกเลิกบันทึกความเข้าใจ ต้องแจ้งล่วงหน้า ๙๐ วัน เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ถ้าไม่มีการแจ้งยกเลิกจะได้รับการต่ออายุโดยอัตโนมัติ อีกครั้งละ ๒ ปี

๕. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) จากการประชุมหารือความคิดเห็นในการจัดทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือด้านอัญมณีฉบับใหม่ และประเด็นความร่วมมือด้านอัญมณีระหว่างไทยและโมซัมบิก เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีผู้แทนจากภาครัฐและเอกชน อาทิ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ สมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับจันทบุรี สมาคมการค้าไทย-โมซัมบิก เข้าร่วมประชุม ทั้งนี้ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้คงเนื้อหาของบันทึกความเข้าใจ ฉบับเก่า แต่ให้เพิ่มข้อความใน Article V ข้อ ๒ ว่า “หรือแล้วแต่ทั้งสองฝ่ายเห็นเหมาะสม” (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

๒) ความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓)

๒.๑) ไม่มีข้อขัดข้องต่อสารัตถะและถ้อยคำโดยรวมของร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับใหม่ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ร่างบันทึกความเข้าใจ มีความถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงขอปรับถ้อยคำบางส่วน

๒.๒) ร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับใหม่ มีถ้อยคำและบริบทที่มุ่งจะก่อให้เกิดพันธกรณีภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ จึงเป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศและเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนการลงนาม ทั้งนี้ ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำร่างบันทึกความเข้าใจ กระทรวงพาณิชย์จะต้องเสนอขอความเห็นชอบต่อ

บุคคลที่จะเป็นผู้ลงนามร่างบันทึกความเข้าใจ ดังกล่าวด้วย ซึ่งหากไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศต้องให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำหนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full Powers) แก่ผู้ลงนามดังกล่าว เว้นแต่จะเป็นที่ยอมรับระหว่างภาคีว่าไม่จำเป็นต้องแสดงหนังสือมอบอำนาจเต็ม ก็ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย รวมทั้งจะต้องส่งต้นฉบับของบันทึกความเข้าใจ ที่ได้มีการลงนามแล้วมาเก็บรักษาไว้ที่กระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖

๓) ความเห็นของกระทรวงพาณิชย์

๓.๑) ร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับนี้ จะเป็นช่องทางสำคัญที่สร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านทรัพยากรแร่ระหว่างไทยและสาธารณรัฐโมซัมบิกได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีกลไกในการติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นช่องทางที่ทำให้การเข้าไปลงทุนทำการค้าแร่อัญมณีของผู้ประกอบการไทยสามารถทำได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๓.๒) ร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงทรัพยากรแร่และพลังงานของทั้งสองประเทศเป็นหลัก

๖. ข้อเสนอของส่วนราชการ

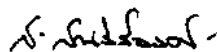
๖.๑ กระทรวงพาณิชย์พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรนำเรียนคณะรัฐมนตรีพิจารณายกเลิกบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกและราชอาณาจักรไทยฉบับเดิม ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔) และพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐโมซัมบิก (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๕) โดยให้กระทรวงพาณิชย์สามารถเปลี่ยนแปลงถ้อยคำในส่วนที่ไม่กระทบต่อสาระสำคัญของร่างบันทึกความเข้าใจ โดยไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีก

๖.๒ มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ลงนามในร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับใหม่

๖.๓ มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำหนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full Powers) ให้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ลงนามในร่างบันทึกความเข้าใจ และหลังจากลงนามแล้วให้กระทรวงการต่างประเทศแจ้งผลการรับรองผูกพันความตกลงของราชอาณาจักรไทยต่อสาธารณรัฐโมซัมบิกอย่างเป็นทางการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าไลฟ์สไตล์

โทร. ๐ ๒๕๐๗ ๘๓๖๖

โทรสาร ๐ ๒๕๔๗ ๔๒๘๓